

Barcelona

2001

3

**Nova
instal·lació de
ximpanzés**

**Per molts anys,
Floquet!**

¿LAS MOTOS?

© Dorna 2006

CONSIGUE GRATIS LAS MOTOS DEL MUNDIAL

¡coleccionalas!

Alex Criville.
Repsol Honda Team HRC

Kenny Roberts jr
Suzuki Telefonía-Movistar

Carlos Checa
Marlboro Yamaha Racing Team

Valentino Rossi
Honda Nastro Azulro Team

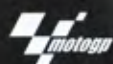
Y además,
GANA UNA YAMAHA
AEROX CHECA

Aerox Checa. VRSA: Vivid Red Solid A.

SI TU PASIÓN SON LAS MOTOS, AGFA ES TU PELÍCULA.

1. Compra el Race Pack de Agfa y consigue GRATIS las motos del Mundial en miniatura. Tienes 4 distintas para elegir.
2. Si quieres una Yamaha Aerox Checa, rellena el cupón que encontrarás en el interior del pack, envíalo a Agfa al Apartado de Correos 98.011 -08080 de Barcelona y... ¡participa en el sorteo de 7 fantásticas motos!
3. Y si aún quieres más sorpresas, búscalas en la revista SOLO MOTO.

A la vanguardia de la imagen

Membre de:
UICN
Unió Internacional per a la Conservació
de la Natura

ZOO DE BARCELONA

President
Jordi Portabella
Director gerent
Esteve Tomàs
Director tècnic
Ferran Costa
Director administratiu
Josep M. Deulofeu
Directora de recerca
Carme Maté

Editada per:
SPM Parc Zoològic de Barcelona, SA
Parc de la Ciutadella, s/n
08003 BARCELONA
Telèfon 93 225 67 80 - Fax 93 221 38 53
E-mail: zoobarna@mail.cinet.es
www.zoobarcelona.com

Director
Miquel Sanllehy

Cap de redacció
M. Josep Virgos

Consell de redacció
Manel Aresté, Eulàlia Bohigas,
Rafael Cebrian, Jordi Fàbregas,
Jesús Fernández, Josep-Lluís Melero

Fotografia
Arxiu Zoo, JCR,
Firo-Foto,

Producció
Josep Vives

Publicitat
Núria Rulduà
616 43 57 72

Realització i coordinació
Quasar Serveis d'Imatge, SL

Fotomecànica
Catalunya Accés, SL

Impressió
Gráficas Gómez Boj, SA

Dipòsit legal:
B-30671-98

El Parc Zoològic de Barcelona
no es fa responsable de les opinions
exposades pels seus diversos col·laboradors.

Prohibida la reproducció total o parcial del
contingut d'aquesta publicació amb finalitats
comercials sigui quin sigui el mitjà o procés de
reproducció, sense autorització de l'editor.

Editorial

ESTEVE TOMÀS
Director gerent

Benvolguts amigues i amics,

Quan aquest exemplar estigui a les vostres mans, serem en plena celebració de les Festes de Nadal. Per aquest motiu, profito aquestes primeres línies de l'editorial per desitjar-vos moltes felicitats i els millors auguris per a l'any 2002. El vostre parc zoològic acomiada l'any amb la satisfacció d'haver complert els objectius establerts de renovació i millora de les instal·lacions i dels serveis als visitants, i també d'increment del nombre de visitants. Però estem molt satisfets d'haver superat amb escreix les nostres previsions pel que fa al nombre d'escolars i al nombre de nous socis; en aquest moment el nostre Zoo Club supera els 69.500 associats. Aquesta tendència positiva és un dels aspectes que més ens encoratja a continuar treballant amb força i energia per fer del nostre, del vostre zoològic un dels millors d'Europa. Per això, una vegada més, us demano el suport i la col·laboració per arribar a més gent, a més famílies.

També acomiadem l'any amb l'èxit que va tenir la Festa del 35è aniversari d'en Floquet de Neu que vam celebrar els primers dies de novembre. Més de trenta-un mil visitants van venir al Parc per felicitar-lo. És una xifra increïble que palesa l'estret vincle d'aquest goril·la únic amb Barcelona i Catalunya.

D'altra banda, estem treballant de valent en l'acabament de les obres de millora de les anomenades muntanyes de Montserrat, que estan situades entre la Dama del Paraigües i la instal·lació de zebres. Aquesta àrea acollirà la fauna mediterrània (mamífers i aus) i serà visitable fins dalt del cim de la muntanya, des d'on es podrà contemplar una imatge única del Zoològic i de la ciutat.

Ens espera un nou any ple d'ambiciosos projectes, que anirem desgranant en el decurs dels propers mesos. Vosaltres mateixos els anireu veient en les vostres visites. Us esperem. L'hivern és també un temps encantador per visitar-nos.

1 EDITORIAL

3 EL ZOO EN XARXA

4 ZOO NOTÍCIES

8 ENTREVISTA

IGNASI RIERA

12 REPORTATGE

FLOQUET DE NEU, 35 ANYS

19 PÒSTER

LLÚDRIA COMUNA

24 NOVA INSTAL·LACIÓ

ELS XIMPANZÉS, ELS NOSTRES PARENTS PROPER

30 EDUCACIÓ

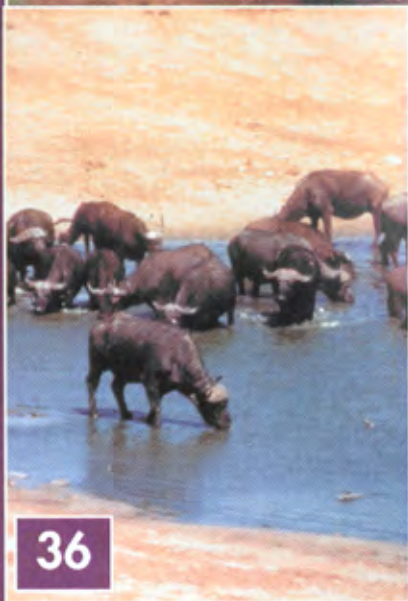
32 EL NOSTRE ZOO

SÓC CUIDADOR DEL ZOO LÒGIC

36 FAUNA SALVATGE

VIURE EN GRUP, UNA INTRODUCCIÓ AL COMPORTAMENT

SOCIAL DELS ANIMALS

El Zoo en xarxa

JORDI PORTABELLA
President del Consell d'Administració del Zoo

L'entorn és cada vegada més complex i la conservació de la fauna n'és un bon exemple. Per aconseguir els objectius que et proposes cada cop és més necessari establir respostes coordinades en xarxa.

L'augment de població de l'espècie humana, el consum no eficient de recursos, el distanciament de la natura, la degradació en major o menor grau dels hàbitats naturals arreu del planeta són, sovint, contrarestats per nosaltres mateixos, homes i dones, agrupats en entitats conservacionistes, ONG, institucions de recerca o polítiques governamentals.

Davant la diversitat de propostes sorgides es dibuixa un entorn complex i difícil d'entrelligar. Són tendències diferents per a un únic futur en construcció. Per això, cada cop adquireix més importància el treball en xarxa, el treball en equip, entendre la col·laboració amb altres entitats properes com una oportunitat. Tot plegat, la xarxa, l'enllaç, permeten crear sinèrgies que potencien les pròpies possibilitats.

La tasca educativa que fem i volem continuar fent al Zoo, en el respecte a la natura, s'incrementa si busquem la col·laboració i la complicitat. Fa pocs mesos, vam presentar al Zoo de Barcelona un diccionari sobre animals en llenguatge de signes català editat per l'Associació de Pares de Nens Sords de Catalunya que referma aquest esperit de col·laboració. Al mes de desembre vam celebrar la festa "Posa't la gorra" amb l'Associació de Familiars i Amics de Nens Oncològics de Catalunya, on el Zoològic va esdevenir un element lúdic integrador: almenys en aquest espai tan estimat que és el Zoo, cap nen o nena que portés gorra a causa del tractament que rep es va sentir especial, perquè, tots els nens i nenes en portaven. En aquest sentit, també estem treballant amb altres institucions educatives en un projecte destinat a conscienciar sobre la tinença responsable d'animals domèstics, dirigit als propietaris d'animals i, molt especialment, als adolescents.

Al Zoo, a més d'educació, cal fer recerca tant per al benestar animal com per avançar en la conservació. Però és clar que no n'hi ha prou amb nosaltres sols, raó per la qual hem signat nombrosos convenis de col·laboració amb universitats i altres centres dedicats a la recerca. Així, hem pogut crear el primer banc d'ADN de primats, tenim el suport mèdic d'institucions tan prestigioses com l'Institut Guttman o la Fundació Dexeus, desenvolupem programes d'enriquiment conductual per als nostres animals, avancem en tècniques de reproducció assistida, aprofundim en el coneixement de les necessitats socials dels nostres primats i un llarg etcètera. Segurament tots sols no hauríem pogut engegar tants projectes.

Les poblacions animals dels zoos són el banc de gens que en el futur, i en part ja en el present, permetran la supervivència de la vida salvatge. Però cap zoo pot mantenir per si sol la variabilitat genètica necessària. Com dirien els pastors, "cal renovar la sang". L'enllaç, el link entre zoològics, la xarxa, torna a ser imprescindible. Contínuament entren i surten del Zoo de Barcelona animals cedits a o per altres zoos, principalment europeus però també d'altres indrets. Conjuntament, podem mantenir poblacions d'espècies en perill en millors condicions.

El mateix podem dir dels projectes de reintroducció en què participem, en els quals, malgrat que el Zoo tingui un paper imprescindible, hem treballat conjuntament amb organitzacions no governamentals i amb altres institucions.

De la mateixa manera, el Zoo, sense el suport dels barcelonins i barcelonines, no podria existir. Per això és tan important que, en la mesura de les vostres possibilitats, també us integreu en la xarxa, que tant des de dins com des de fora, expliqueu els nostres objectius prioritaris: la conservació de les espècies amenaçades i l'educació per al medi ambient. Per aquest motiu sou tan necessaris vosaltres, els amics i amigues del Zoo de Barcelona, per fer del nostre Zoo un Zoo enllaçat que mira d'optimitzar els seus recursos amb un objectiu final: el benestar animal.

Zoo notícies

Incorporacions recents

L'estruc (*Struthio camelus*), l'au més gran del planeta, té representació al nostre Zoo des de l'octubre passat. Dos mascles i quatre femelles formen el grup familiar que ocupa una nova instal·lació a la zona de la fauna africana, davant la Dama del paraigua. Els mascles i les femelles es distingeixen per la coloració, més fosca en els mascles, que coven els ous de nit, i més clara en les femelles, que ho fan de dia. Uns altres habitants de la sabana africana que han estat notícia darrerament són els **nyus** (*Connochaetes taurinus*), ja que dues de les femelles del grup han estat mares. Les cries, femelles totes dues, es troben amb les respectives mares separades de la resta del grup en una reserva dins la mateixa instal·lació. Seguint el nostre procediment habitual d'associació, primer presentarem les cries als seus companys d'espècie, i, posteriorment, a les zebres de Chapman que, com en la natura, comparteixen instal·lació amb els nyus. Amb una mica de paciència i una bona estratègia, s'aconsegueix una relació harmoniosa tant amb la família com amb els veïns!

Una altra incorporació destaca-

ble és la d'una **parella de jacanes** (*Jacana jacana*), provinents del Zoo de Zuric. La jacana és un ocell d'origen sud-americà que presenta un hàbit de comportament molt curiós que el diferencia de la resta dels ocells, i és que camina sobre l'aigua o, més concretament, sobre les plantes que hi floten. Es tracta d'un exemple d'adaptació molt interessant que volíem mostrar als nostres visitants. Aviat estarà enllestida la nova instal·lació a l'Aviari, on podrem comprovar l'habilitat sorprenent d'aquests ocellets en el llac que hi construirem perquè no perdin facultats!

Conveni de col·laboració amb la Fundació Santiago Dexeus i Font

El passat 30 d'octubre es va celebrar al Zoo l'acte de signatura d'un conveni marc entre el **Parc Zoològic de Barcelona** i la **Fundació Santiago Dexeus i Font**. L'objecte d'aquest acord és institucionalitzar la col·laboració ja existent entre ambdues institucions a través del Servei de Medicina de la Reproducció de l'Institut Universitari Dexeus. Aquesta col·laboració consisteix en l'assessorament per a la reproducció de les espècies d'animals amenaçats o en perill d'extinció. Entre els projectes que la signatura del conveni permetrà desenvolupar es troba la creació d'un banc de semen i embrions d'espècies amenaçades.

A la fotografia, els signants del conveni, Dr. Santiago Dexeus (esquerra) i el president del Consell d'Administració del Zoo, Sr. Jordi Portabella (centre), acompanyats pel director gerent del Zoo, Sr. Esteve Tomàs.

Jornades de portes obertes per a ensenyants

Per quart any consecutiu, en començar el curs escolar 2001-2002, el Departament d'Educació del Zoo va obrir les portes als ensenyants per mostrar-los en directe les seves propostes educatives.

Aquest any, per acostar-nos més al públic, vam decidir sortir del Zoo i també vam celebrar Jornades de Portes Obertes a Lleida, Girona i Tarragona. La bona acollida que va tenir aquesta iniciativa ens anima a repetir-la i fins i tot ampliar-la a altres ciutats en properes edicions.

Una altra novetat d'aquest curs va ser la presentació de les propostes educatives en suport electrònic mitjançant un **CD** que, a més, té un enllaç directe a la web del Zoo. Així, **zoo-barcelona.com** té ara una nova icona que correspon al Departament d'Educació i que permet l'accés a informa-

ció exhaustiva sobre totes les activitats d'educació formal, inclouent-hi diferents suggeriments de treball per preparar la visita al Zoo i per avaluar-ne els resultats posteriorment. Desitgem que l'esforç i la dedicació esmerçats en la producció d'aquests instruments de treball serveixin per acostar el Departament d'Educació a les escoles i per facilitar-los la tasca docent.

Zoo notícies

Informe veterinari

El 14 de setembre passat es va practicar la **revisió periòdica a Floquet de Neu**. Sota la direcció del veterinari del Zoo Jesús Fernández, hi van participar el veterinari Dr. Lluís Ferrer, del Servei de Dermatologia de la Facultat de Veterinària de la UAB, i els doctors Antoni Castell, del Servei de Dermatologia de l'Hospital de la Vall d'Hebron, Joan Vidal, de l'Institut Guttman, Albert Borau, també de l'Institut Guttman, i Miquel Badia, oftalmòleg de l'Hospital de Mataró, així com l'equip de la clínica veterinària del Zoo. La intervenció va durar 1 hora i 8 minuts, i va transcórrer amb normalitat. Els procediments efectuats van ser els següents:

- Examen dental.
- Examen oftalmològic.
- Extracció de sang.
- Presa de mostres per a control de parasitosis i enterobacteris.

- Resecció quirúrgica d'una nafra que afectava la zona pectoral dreta. Les proves van donar aquests resultats:

- Floquet de Neu té una cataracta nuclear i una de subcapsular posterior als dos ulls, de formació recent.
- La seva dentició és bona, si bé en posteriors revisions caldria practicar-li una neteja general.

- L'anàlisi en sang presenta valors normals.

- Floquet patia un procés tumoral dèrmic molt localitzat que li afectava la pell a nivell del pit dret. Després de la intervenció quirúrgica, la nafra va quedar completament extirpada i es va comprovar que no afectava estructures properes o ganglionars.

La salut del nostre goril·la, doncs, és excel·lent, si bé no es lliura d'algunes de les xacres pròpies de la seva avançada edat!

Els zoos europeus celebraran el seu congrés anual a Barcelona, al setembre del 2002

L'Associació Europea de Zoos i Aquaris (EAZA), de la qual el Zoo de Barcelona és membre, ha triat el nostre Zoo com a amfitrió de la trobada anual de l'any 2002. Unes quatre-centes persones, entre biòlegs, veterinaris i directors de zoos, es trobaran a Barcelona del 17 al 22 de setembre per parlar dels programes de cria en captivitat d'espècies que aquesta associació coordina i, en general, dels objectius i les línies d'actuació dels seus associats. Per al Zoo de Barcelona és una gran satisfacció rebre els seus col·legues europeus en una ocasió tan assenyalada. L'EAZA està formada per 281 zoos i aquaris de 34 països europeus i coordina més de 200 programes de cria en captivitat d'espècies amenaçades.

Més de 5.000 visitants signen en contra de la caça il·legal a l'Àfrica

En el número anterior parlàvem, en aquesta mateixa secció, de la campanya de recollida de signatures en què ha participat el nostre Zoo per denunciar el comerç de carn il·legal per a consum humà a l'Àfrica. En els últims anys, la caça furtiva ha crescut desmesuradament en algunes zones d'aquest continent i està posant en greu perill els boscos tropicals i les espècies que hi viuen –incloent-hi poblacions úniques d'animals com el goril·la, el ximpanzé o l'elefant de bosc–, com també la subsistència de les poblacions indígenes d'aquestes zones.

La recollida de signatures, organitzada per l'Associació Europea de Zoos i Aquaris (EAZA) conjuntament amb l'Associació Ibèrica de Zoos i Aquaris (AIZA), es va tancar oficialment l'1 de novembre passat amb el resultat de 5.475 signatures recollides al Zoo de Barcelona. L'objectiu global d'un milió de signatures en el conjunt d'Europa va ser superat amb escreix i els resultats van ser presentats el dia 6 de novembre al Parlament Europeu.

Agraïm la participació del nostre públic en aquesta iniciativa destinada a mostrar l'oposició a aquesta lamentable pèrdua de vida salvatge, i esperem que les autoritats europees i africanes prenguin les mesures corresponents per promoure un ús sostenible dels recursos naturals.

Una guatlla al rebedor

D'indubtable interès ornitològic és la troballa que van fer, fa uns mesos, Josep Garcia i Salvador Filella, dos dels apassionats a les aus del Zoo. Així ens ho han explicat:

"Un matí d'abril ennuvolat i amenaçadorament plujós ens va sorprendre agradablement la inesperada aparició d'una guatlla salvatge al vestíbul de les zebres. De ben segur que es va quedar enlluernada per les llums nocturnes de la ciutat i va entrar a les dependències del Zoo on va decidir, obligada o no, de fer-hi nit. L'excepcionalitat de la troballa rau en el fet que feia molts anys, moltíssims anys, que no es veia cap guatlla feréstega a les nostres contrades, més de trenta! I és que la guatlla (*Coturnix coturnix*), una espècie estival i migradora que ve a Catalunya des de l'Àfrica cap al final d'abril i mitjan maig, es troba actualment en una situació força preocupant. En els darrers deu anys, tot i ser una espècie comuna, ha desaparegut com a nidificant en un 37,9% del territori català. L'expansió demogràfica i la transformació del camp han provocat una manca d'hàbitats adequats per a l'espècie i, a més, les soltes per a la caça esportiva de l'anomenada guatlla japonesa, híbrid de diverses subespècies, posa en risc el seu patrimoni genètic. Però, probablement, la forta pressió cinegètica i l'ús abusiu d'insecticides a les regions africanes són la clau d'aquesta important davallada de les poblacions salvatges.

De seguida, vam prendre una sèrie de mesures bàsiques de l'exemplar per fer el que s'anomena una cita ornitològica, que posteriorment vam enviar al Museu de Zoologia, on es recull i registra tota la informació sobre observacions d'aus a Catalunya i s'elaboren els corresponents atles ornitològics, mapes de migració i nidificació de cada espècie. Un cop complet el nostre deure, vam deixar anar aquesta visitant d'excepció perquè pogués continuar el seu viatge... qui sap on?"

Fe d'errades

A l'article "La nova guia botànica del Zoo" del número anterior hi ha un error en el peu de la primera fotografia de la pàgina 38. La planta fotografiada no és un drago sinó una au blanca del paradís (*Strelitzia alba*)

Ignasi Riera

“LA MEVA CIUTAT ÉS LA DEL MEU ZOO”

La filla petita d'Ignasi Riera, quan tenia dos anys i la van portar al Zoo per primer cop, va sentir una gran fascinació per l'hipopòtam. "Jo, quan el veig, sento una gran tendresa, i quan obre aquella boca tan grossa li donaria una de les begudes que consumeixo habitualment: un gintònic."

És fàcil imaginar-se Ignasi Riera a la vora del foc d'una casa de pagès explicant anècdotes increïbles als grans, i també als menuts, perquè sabrà adaptar-se a l'interès i al tarannà dels uns i dels altres. És una enciclopèdia de pensaments propis i aliens, fruit d'una personalitat rica, segurament irrepètible, on destaca fonamentalment una luxosa imaginació tan plena de creativitat que pot convertir qualsevol tema greu en una fàbula bucòlica, unes vegades, o en una òpera èpica, unes altres. Provarem, d'entrada, de plantejar-li el gran tema

Després dels fets desgraciats de l'11 de setembre a Nova York, el món dels animals sembla que sigui més racional que els dels humans?

D'entrada el món dels humans és molt bèstia i, en canvi, el món dels animals sembla que té uns costums, uns hàbits i uns patrons de conducta més estables. Allò de l'11 de setembre revela que el món dels humans està deteriorat, cansat o, segurament, en fase d'extinció. Quan es diu que els animals no tenen memòria, es vol dir també que no tenen frustracions, ja que la frustració ve de la memòria. L'ésser humà té memòria i consegüentment frustracions, la qual cosa ens fa més perillosos. Tant de bo que tornéssim a ser —com volia sant Francesc— companys del germà llop, del germà esquírol, del germà ós...

Ignasi Riera desprèn bonhomia pertot arreu. És "un bon jan", que diria aquell. Home dialogant, pensador exquisit, va desgranant el seu discurs amb ritme pausat, ben construït, deixant anar el seu pensament humanista i d'esquerres acompanyat sempre de cites oportunes que il·lustren el contingut sense travessar mai la ratlla de l'arrogància intel·lectual. Bon menjador i gastrònom, ponderat amant de la bona taula, de la qual cosa dona fe una generosa "panxa contenta". Té una idea clara i molt personal del món dels parcs

L'atemptat de les torres bessones detecta que el món dels humans està en fase d'extinció,

zoològics en general i del Zoo de Barcelona en particular:

Jo sóc nascut a Barcelona i he exercit de barceloní tota la vida. Vaig néixer al costat del pont de Valcarca, en una família amb sis

germans i quaranta-dos cosins germans. Vull dir amb això que un parell de cops l'any una de les obligacions era anar al Zoo. Confesso que ens il·lusionava més visitar el Zoo que no les nostres àvies. Cadascun dels germans tenia els seus animals preferits: l'elefant, l'ós, el lleó. Jo, personalment, he tingut una dèria especial pel porc.

Quan, de petit, em preguntaven què m'hauria agradat ser, jo sempre deia que m'agradaria haver nascut porc; m'he sentit sempre germà del garrí i ara mateix signaria que en una propera vida pogués ser porc i ser sacrificat com a tal, ja que m'he sentit sempre fascinat pel porc, el qual considero el meu germà. El meu gran destí seria acabar sent resta de porc.

És ben clar que Ignasi Riera té una imaginació desbordant i molt literària, que el converteix en un narrador gairebé espontani, especialista en el conte curt i el relat fantàstic de fàbules i llegendes. I així és

UN ANIMAL DE PLOMA

Ignasi Riera, periodista i escriptor, nascut a Barcelona el 1940, viu a Cornellà de Llobregat des de 1969.

Va estudiar Filosofia i Filologia Romànica a la Universitat de Barcelona.

Regidor d'Ensenyament i de Cultura de l'Ajuntament de Cornellà.

Diputat pel PSUC i per IC al Parlament de Catalunya (1987-1991).

Conferenciant i col·laborador habitual de premsa escrita, ràdio i TV.

Autor de 32 llibres publicats entre els quals: *Honorable Mr.*; *El rellotge del pont d'Esplugues*; *El pacte de Formentera*; *Un diputat per no res: La pobra Norma Litz*; *Cuina que cuinaràs*; *El meu oncle Pere Quart*; *Off Barcelona*; *Crònica apòcrifa dels catalans*; *Diccionari de cocina*; *Els catalans de Franco*; *Ellos las prefieren gordas*.

L'últim llibre publicat per IGNASI RIERA sota el títol "*Jordi Pujol, llums i ombres*" fa un balanç agredolç del projecte polític del president de la Generalitat. Un repte ben difícil atesa la complexitat del personatge, encara que l'autor sembla sortint-se'n molt bé sense renunciar a la seva característica ironia.

com descriu el món dels animals dels zoos.

Jo no he pogut acabar d'entendre mai els discursos fonamentalistes sobre els animals en llibertat absoluta. Entre altres coses, jo sóc una persona poruga que si visqués en una ciutat on els animals fossin totalment lliures tindria molta por. És per això que prefereixo que els animals visquin en espais protegits i puguin ser contemplats de prop. Jo crec que no hauria vist mai cap animal si no hagués estat gràcies al Zoo. Tinc la sort i la fortuna de ser d'una ciutat que té parc zoològic. Quan, tot sovint, es parla de capitalitats, jo sempre dic que un tret distintiu de les ciutats importants és que tinguin zoo, i jo sóc d'una ciutat que en té. La meua ciutat és la del meu Zoo.

Caldria interessar-se per l'opinió d'Ignasi Riera sobre els qui estan en contra de la captivitat dels animals al Zoo.

Jo crec que el problema dels qui opinen així és que un dia, a casa seva, van comprar miralls. En mirar-se la cara pròpia van descobrir que eren pitjors que els altres animals de la natura.

L'escriptor porta sota el braç un llibre titulat *Estimar la natura*. Cal, doncs, preguntar-li si estem o no perdent l'equilibri de la natura,

Del tot –afirma decidit–. El primer que hem perdut és la natura de la terra no asfaltada. Diria que, malauradament, estem vivint la cultura del pàrquing, com si visquéssim en un pàrquing on el temps i l'espai cotitzen. Ens és difícil entendre que més enllà de l'asfalt conviuen altres realitats. L'única relació que tenim amb els animals és amb aquells que Josep Pla definia com a "bèsties subsidiàries", aquelles que tenim en nòmina: els gossos i els gats. Fora dels gossos i els gats no tenim relació amb cap altre tipus d'animal. Què ens acabarà salvant?

Curiosament, ens acabarà salvant allò que ara ens neguiteja més: el desequilibri mundial. Arribarà el moment en què serà insostenible la nostra situació privilegiada en un món en què només un de cada quatre humans pot assolir una certa seguretat de vida, des de disposar d'aigua potable a tenir

He passat moltes estones al Zoo. "Amb els germans preferiem visitar el Zoo que no pas visitar l'àvia", diu l'escriptor Ignasi Riera.

**Sempre m'ha fascinat el porc.
El meu gran destí seria acabar
sent resta de porc.**

L' escriptor i periodista IGNASI RIERA, amb el director de màrqueting del ZOO de Barcelona, Miquel Sanllehy.

accés a la lectura. Un llibre titulat La revolta dels penjats planteja que el dia en què els pobres siguin capaços d'organitzar-se capgiraran el món.

Davant d'una postura tan clara i tan neta, ens preguntem per l'opinió d'Ignasi Riera sobre la caça i els toros.

De petit jo anava sovint als toros. Era l'època de Chamaco, Bernardó... Un oncle sense fills m'hi portava amb una certa freqüència. A mi ni m'emocionava ni tampoc

no em repugnava. Amb el pas del temps, tanmateix, he arribat a la conclusió que la litúrgia de les relacions dels humans amb els animals hauria de superar el tema dels toros i cercar solucions virtuals d'execució. Crec que això seria perfectament possible.

La caça ja és una altra cosa, al meu parer. Tinguem en compte que entre els grans defensors de la natura hi ha els caçadors. Miguel Delibes era un apòstol del naturalisme, encara que caçador. José Agustín Goytisolet té un llibre titulat Los pasos del cazador, que és el text líric més bonic mai escrit en llengua castellana. I és la història d'un caçador. Els bons caçadors estimen, com ningú, la natura i els animals.

Ignasi Riera, animal de ploma, més acostumat als animals polítics, de segur que s'haurà sentit relaxat després d'aquest passeig pel Zoo de Barcelona. Com diu ell, "el meu Zoo".

*Text: Joan Castelló Rovira
Fotos: Marcel*

Floquet de Neu

35 anys

Com passa el temps! Aquest darrer mes de novembre ha fet 35 anys que Floquet de Neu va arribar a Barcelona. Com és natural, no ens hem estat de celebrar-ho.

I la festa ha estat sonada, ni més ni menys que quatre dies de commemoració per honorar el nostre hoste més peculiar i també el més conegut: l'únic goril·la blanc de què es té notícia. Un total de 31.881 persones han volgut acompanyar-nos en aquesta gran festa d'aniversari, i una tercera part han estat socis del nostre Zoo Club.

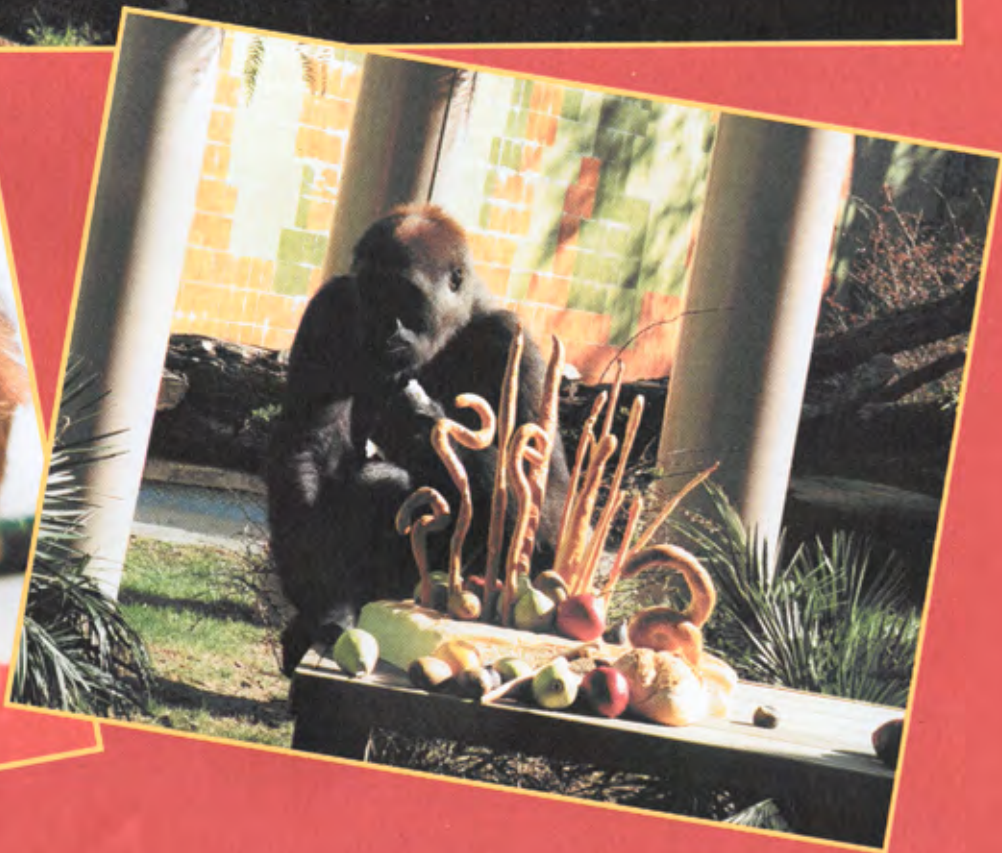
ls actes van començar el dijous 1 de novembre, el mateix dia que Floquet va trepitjar el terra de Bar-

celona per primer cop l'any 1966. A les 12 hores l'alcalde Joan Clos, el president del Consell d'Administració del Zoo, Jordi Portabella, i el director gerent, Esteve Tomàs, juntament amb dos dels cuidadors de Floquet, Luis Alberto Alcoceba i Manuel Velasco, li van donar un gran pastís d'aniversari, obra del pastisser de Castellbell i el Vilar Enric Rovira. És clar que no era un pastís de llaminadures com els que ens agraden a nosaltres, sinó fet al gust dels goril·les: fruites variades

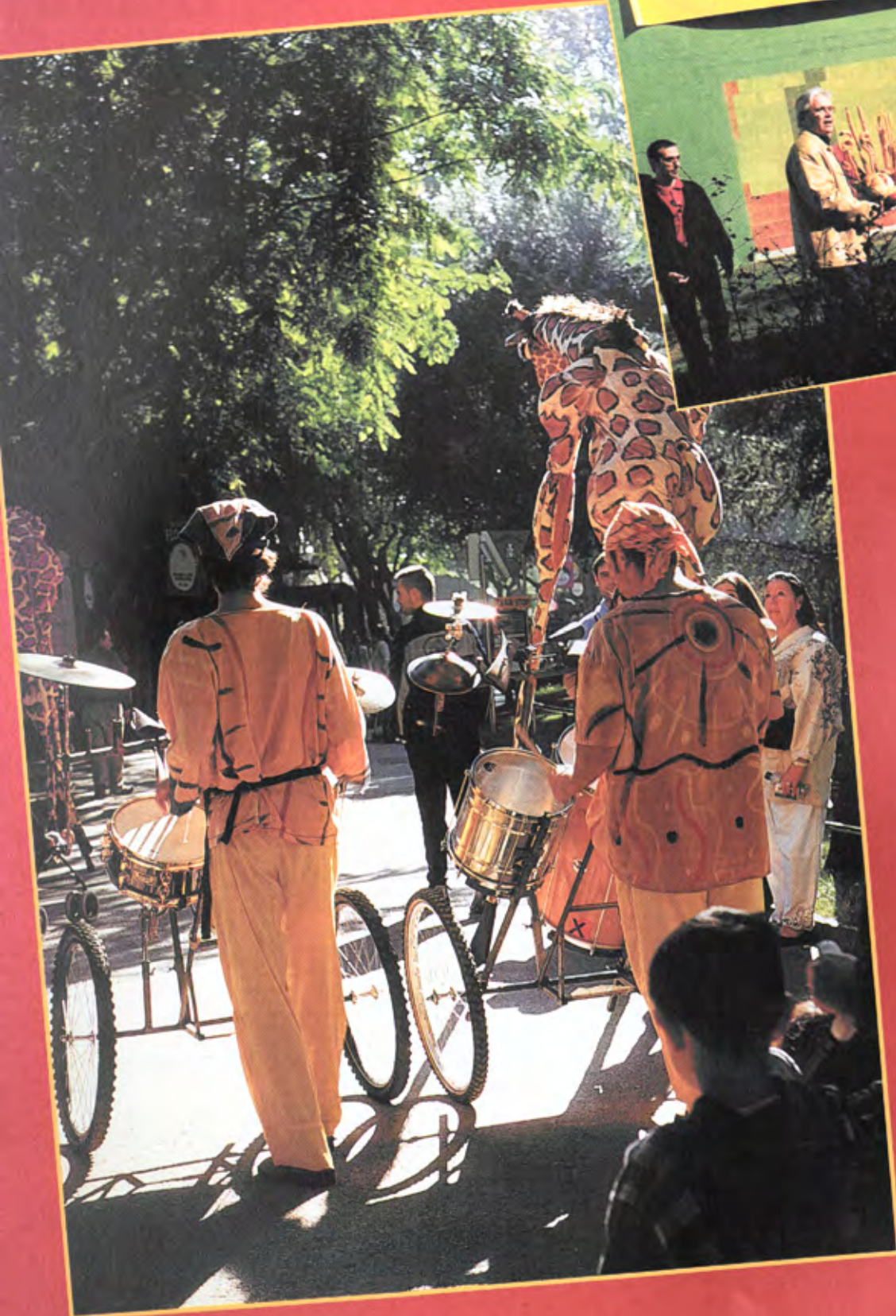

D'esquerra a dreta, Manuel Velasco, Enric Rovira, Esteve Tomàs, Luis Alberto Alcoceba, Joan Clos i Jordi Portabella.

PER MOLTS ANYS, FLOQUET

i pa. Cal dir que Floquet i les seves companyes Coco i Virunga se'l van cruspir en un tres i no res. A continuació, dos mil globus es van enlairar per sobre dels caps dels assistents.

Però la festa no es va acabar aquí, ni molt menys. Durant els quatre dies que va durar, moltes persones van portar regals a Floquet en forma de plàtans, fruites i altres coses que li agraden, i també van poder participar en les variades activitats que vam organitzar: la Gimkazoo; el Taller de Màscara, on tothom que volia podia disfressar-se canviant el seu rostre pel d'un animal; el Taller de Dibuix per als que volien posar a prova les seves habilitats artístiques; i, per als que senzillament volien gaudir de la festa tot recorrent alegrement el Zoo, hi havia els components del grup d'animació Xirriquiteula que circulaven pel recinte incansablement mentre feien gaudir grans i petits.

Tanmateix, no tot va ser gresca. No cal dir que Floquet de Neu, a més de ser un dels símbols més

La festa va ser transmesa per ràdio.

coneguts de la ciutat de Barcelona, és un exemplar de gran interès científic, i perquè això no s'oblidi dins de les commemoracions també hi va haver actes de caràcter més seriós. Així, es van celebrar dues taules rodones amb motiu de l'aniversari, una de titulada "Genètica i goril·les" i l'altra "Simis i humans". Totes dues van tenir lloc a les dependències de la Universitat Pompeu Fabra i hi van participar professors universitaris i responsables del Zoo.

Amb una edat aproximada de 37 anys, Floquet de Neu, a més de ser blanc, a hores d'ara és un venerable ancià i un dels goril·les més longeus que han existit. Això demostra que fins ara Barcelona l'ha tractat bé. Que sigui per molts anys!

E L S M É S N O U S

Però no tots els animals del Parc Zoològic són veterans com Floquet de Neu. Cada any ens arriben hostes nous, principalment com a resultat dels nostres programes de cria, o a través de donacions, préstecs i intercanvis amb altres centres zoològics.

Com podeu veure en detall a la taula, l'any 2001 han nascut 360 animals al Zoo i, en total, s'han incorporat a la família zoològica 474 nous membres. Els donem la benvinguda!

R E S U M A N Y 2 0 0 1

NAIXEMENTS		PRÉSTECES		Total global 474
Amfibis	124	Aus	1	
Rèptils	54	Mamífers	3	
Aus	82	Total	4	
Mamífers	100			
Total	360			
DONACIONS		ADQUISICIONS		
Amfibis	3	Rèptils	1	
Rèptils	14	Aus	28	
Aus	7	Total	29	
Mamífers	10			
Total	34	INTERCANVIS		
		Rèptils	18	
		Aus	21	
		Mamífers	8	
		Total	47	

ADOPTANTS PARTICULARS

ÀLEX CRUZ i LORENA ESCAMILLA
2 GORILLES, 1 ORANGUTAN

MIQUEL FERNÁNDEZ ARAGONÉS
1 PANTERA NEGRA

PAULA GABARRELLA DEL RÍO
1 GIRAFÀ

COLLA DEL DRAC DEL POBLENOU
1 AQUANA RINOCERONT

GEMMA SÁNCHEZ EDO
1 GOSSET DE LES TRADERIES

ROSA COLLELLI DE VALI
1 TIGRE

ALFREDO GARGALLO
1 PANJA VERMELL

RICARD MASSAGUÉ
1 PINGÜI

EMMA CANALS
1 JAGUAR

PREMATURA
Associació Catalana per a Nenes i Nens Prematurs
1 CANGUR

NATALIA GARCÍA PINO
1 LIXX

EMPRESSES I ENTITATS COL·LABORADORES

PINGÜI

LLEÓ MARI
DE CALIFÒRNIA

LLEÓ D'ANGOLA

GUARÀ

FLOQUET DE NEU

CAPIBARA

MUNI

INDUSTRIAS TITAN, S.A.

TIGRE
DE SUMATRA

JAGUAR

PANTERA
DE LES NEUS

BASI, S.A.

COCODRIL
DEL NIL

LABORATORIOS

PORC IBÈRIC

TORTUGA GEGANT
DE LES
SEYCHELLES

LLÚDRIA

FLAMENC DE CUBA I
XILE

GUEPARD

LINX

LLÚDRIA COMUNA

Lutra lutra

FITXA TÈCNICA

CLASSIFICACIÓ

Classe: MAMÍFERS
Ordre: CARNÍVORS
Família: MUSTÈLIDS
Gènere: *Lutra*
Espècie: *lutra*

DADES BIOLÒGIQUES

Pes: 5-12 kg
Llargària: 55-100 cm
Llargària cua: 30-55 cm
Gestació: 61-63 dies
Nombre de cries: 2- 3
Pes en néixer: 100-120 g
Longevitat: més de 20 anys
Reproducció: vivípara
Alimentació: piscívora
Vida social: solitària

ECOLOGIA

Distribució. Fins no fa gaires anys, l'espècie

ocupava tot el nord d'Àfrica i gairebé tot Euràsia, des de la península Ibèrica i les illes Britàniques fins a l'extrem oriental de Rússia, el Japó i les illes de Java i Sumatra.

HÀBITAT

Qualsevol lloc amb aigua, des dels freds torrents d'alta muntanya fins a la desembocadura dels rius, els llacs, els aiguamolls i fins i tot nombroses zones tranquil·les de la costa.

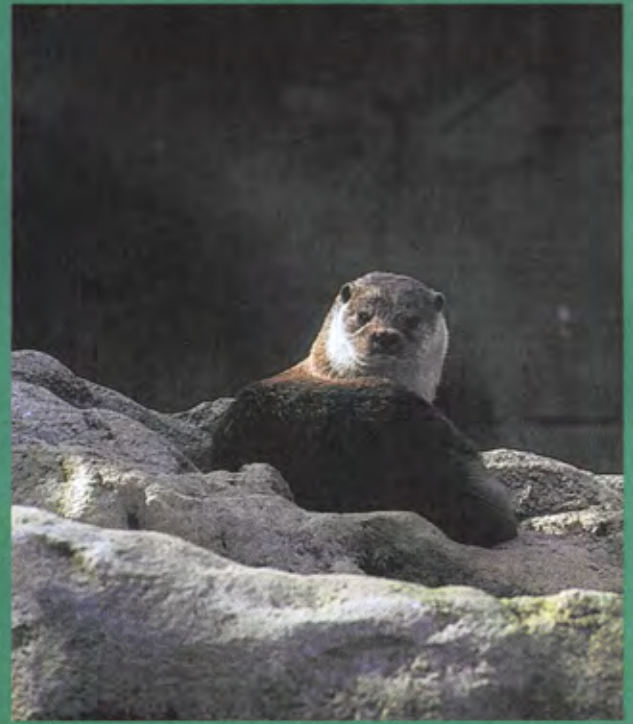

LLÚDRIA COMUNA

Lutra lutra

SITUACIÓ DE L'ESPÈCIE

La llúdria és un animal ecològicament emblemàtic per la seva condició d'espècie indicadora, és a dir, perquè la seva presència en un medi aquàtic confirma que la qualitat d'aquest és prou bona. I és per aquesta raó que en els darrers anys les poblacions de llúdrics es troben en regressió en molts llocs del món, incloent-hi moltes regions del nostre país, donada la seriosa degradació que pateixen els ambients d'aigua dolça.

Els principals motius d'aquesta degradació són la contaminació, la destrucció de les ribes, la construcció d'embassaments i preses hidroelèctriques i la sobreexplotació del cabal d'aigua.

Segons les llistes vermelles de la UICN (Unió Internacional per a la Conservació de la Natura), preparades per la Comissió de la Supervivència d'Espècies, la situació de la llúdria *Lutra lutra* és de **VULNERABLE**.

CATEGORIES DE LES LLISTES VERMELLES DE LA UICN

Extinta
Extinta en estat silvestre
Críticament amenaçada
Amenaçada
Vulnerable
Risc menor
Dades insuficients
No avaluada

Estrella Damm col·labora
amb el Zoo de Barcelona

www.damm.es

Damm en recomana el consum responsable

L'Estrella del Zoo

L'Estrella de les Cerveces

ELS XÍMPANZÉS, ELS NOSTRES PARENTS PROPERES

Les dues espècies de ximpanzés que es reconeixen avui dia, el ximpanzé comú *Pan troglodytes* i el ximpanzé pigmeu o bonobo *Pan paniscus*, són els primats més propers a l'home.

Juntament amb els goril·les i els orangutans constitueixen un grup estretament emparentat dins els mal anomenats "primats superiors".

Doncs bé, la família està de celebració perquè fa poc la colònia de ximpanzés comuns que viu al Parc Zoològic de Barcelona ha vist remodelada la seva instal·lació.

Una bona notícia per als més propers dels nostres parents.

El ximpanzé comú és un habitant dels boscos i les selves humides del centre d'Àfrica, des del nivell del mar fins a 2.000 m d'altitud, i es troba en una gran zona que s'estén des del sud del Senegal fins a l'oest de Tanzània.

Al llarg d'aquesta gran àrea de distribució no viu només dins les denses selves de vegetació exuberant, sinó que també ocupa regions molt més obertes de sabana, on els arbres es troben dispersos o concentrats en alguns punts concrets. I és en llocs com aquests on també van viure, probablement, els avantpassats de l'espècie humana. De manera que l'estudi del comportament dels ximpanzés, amb moltes més semblances amb nosaltres de les que en principi es podrien esperar, ens permet conèixer

millor la que podria haver estat la nostra pròpia història evolutiva.

Així, són uns animals amb importants capacitats arborícoles, però que sovint baixen a terra, per on es desplacen gairebé sempre de quatre potes recolzant les mans sobre els artells, tot i que en determinades situacions, com quan recullen i traslladen fruites amb les dues mans, poden caminar en posició bípeda durant una bona estona. I cal recordar que l'assoliment del bipedisme és una de les característiques fonamentals de la nostra espècie.

Tenen una alimentació bàsicament frugívora, ja que mengen sobretot tota mena de fruites, encara que també consumeixen importants quantitats de fulles tendres, llavors, flors, resines i escorces. Però la part animal de la seva dieta no és menyspreable: capturen molts invertebrats, en especial crugues, tèrmits i formigues, aprecien els ous i els petits vertebrats, i en moltes zones cacen mamífers de grandària tan considerable com joves súids (facòquers, potamòquers), antílops o fins i tot petits primats. I s'ha observat que, en moltes ocasions, aquestes caceres de mamífers les fan grups de mascles que porten a terme veritables estratègies coordinades per tal d'enganyar les preses i capturar-les.

La seva organització social és complexa i jeràrquica, amb grups més o menys nombrosos de mascles i femelles que estableixen relacions personals i familiars molt estretes. Però els mascles dominants són molt sovint tolerants amb els subordinats i fins i tot s'estableixen aliances entre ells, variables segons les circumstàncies, per

Els homes i els ximpanzés som les úniques espècies capaces de fabricar eines i transmetre aquesta capacitat creativa de generació en generació.

resoldre conflictes interns, defensar el territori, les femelles o caçar.

Però l'aspecte més definitiu de l'estreta relació que hi ha entre els humans i els ximpanzés és que són els únics animals capaços de fabricar eines i, a més, transmetre aquesta capacitat creativa de generació en generació. És a dir, amb l'home, és l'única espècie en què es pot parlar d'una certa "cultura".

L'existència d'aquesta connotació cultural es veu reflectida en el fet que hi ha tres subespècies diferents de ximpanzés, les tres separades geogràficament i sense gaire o cap contacte, que corresponen a tres "àrees culturals" diferents:

· Àrea cultural de les pedres

(subespècie *Pan troglodytes verus*), d'Àfrica Occidental. Caracteritzada per la utilització de martells de pedra per obrir fruits molt durs.

· Àrea cultural dels bastons (subespècie *Pan troglodytes troglodytes*), d'Àfrica Centreoccidental. Caracteritzada per la fabricació de bastons destinats a furgar els termiters amb l'objectiu de capturar i devorar els tèrmits que s'hi enganxen.

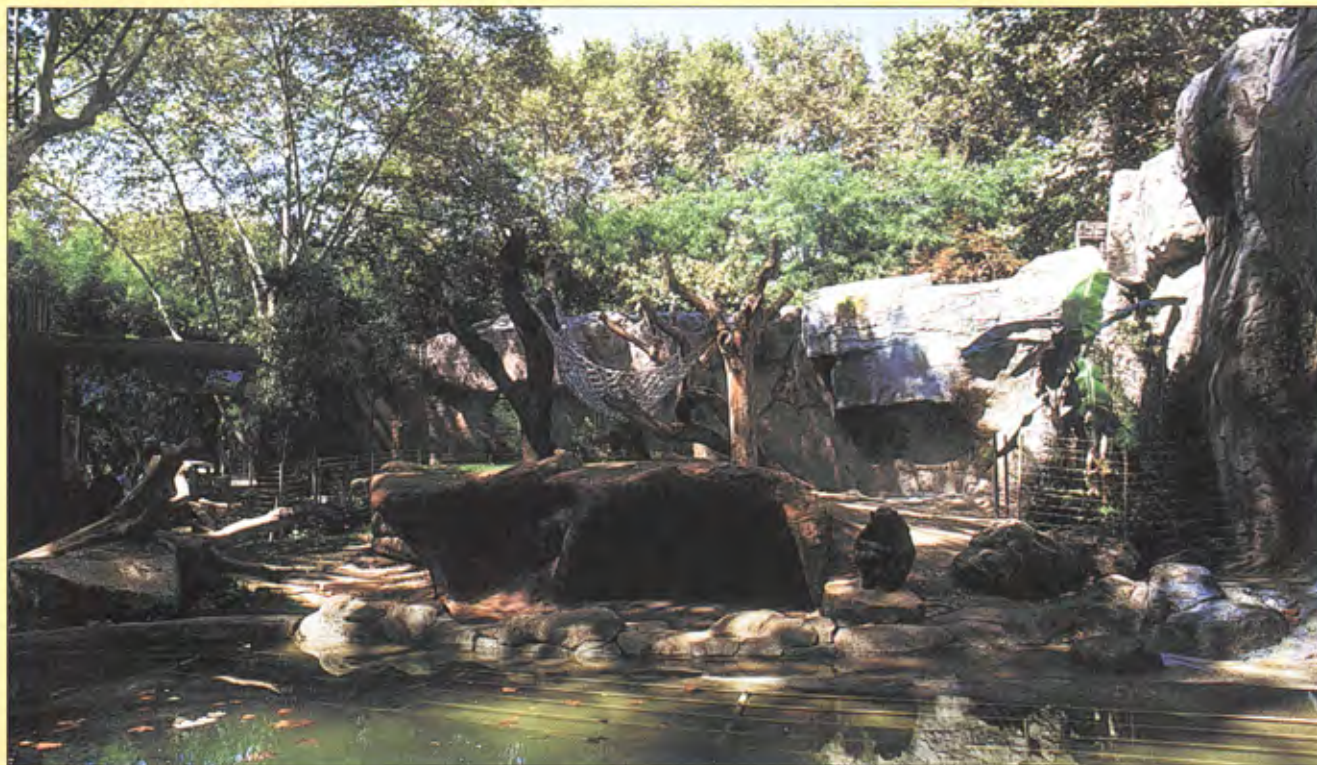
· Àrea cultural de les fulles (subespècie *Pan troglodytes schweinfurthi*), d'Àfrica Oriental. Caracteritzada per la utilització de fulles que són emprades com a esponges per absorbir i beure l'aigua retinguda en els forats dels arbres i també, modificades, per a la

recol·lecció de tèrmits i formigues.

Els ximpanzés del nostre Zoo són de la subespècie *Pan troglodytes troglodytes* i, per tant, originaris de l'àrea cultural dels bastons. I és ben curiós d'observar com, efectivament, són capaços de fabricar uns bastons llargs i rectes amb branques d'arbres que els proporcionem de vegades com a part del seu enriquiment comportamental. Posteriorment, utilitzen aquests bastons per obtenir la mel i les farinetes que els posem dins d'un termiter artificial, de la mateixa manera que els seus parents salvatges ho fan per capturar tèrmits.

La nostra colònia està formada per vuit exemplars:

LA NOVA INSTAL·LACIÓ

Els canvis que s'han fet en l'antiga instal·lació de ximpanzés proporcionen un nou hàbitat als animals amb un espai més gran, més natural, més segur, i molt més atractiu per al públic.

Per aconseguir aquests objectius s'ha eliminat tot el paviment dur existent i s'ha cobert el sòl de sauló, cosa que ens ha permès modular el terreny, plantar-hi vegetació i instal·lar-hi troncs morts que els animals utilitzen encantats per jugar i enfil·lar-se. L'antiga paret posterior de rajola s'ha fet desaparèixer sota una paret esculpida que imita la roca natural, molt semblant a la que hi ha a la veïna instal·lació dels goril·les.

Per millorar el confort dels animals s'han instal·lat punts de calefacció en algunes zones d'aquesta paret

per als dies més freds i s'han construït unes coves on es poden aixoplugar si plou.

Per proporcionar-los una ambient més natural, ens hem arriscat a plantar-hi tres àrees amb vegetació que consten d'arbusts com ara *viburnum*, *duranta*, *berberis*, bambús, bananers i acàcies arbustives. També s'hi han plantat cinc arbres: tres acàcies i dos braquiquitons que amb el temps creixeran i formaran un petit bosquet enmig de la instal·lació. Per protegir els arbres de la curiositat dels animals s'han envoltat amb pastor elèctric.

L'aigua continua sent un element important. S'ha fet un gran llac, amb algunes parts poc profundes on els animals poden banyar-se, i s'han instal·lat unes aixetes que els animals poden accionar a voluntat

per beure o per jugar amb els brolladors d'aigua.

La visió del públic també ha millorat. Des de dos finestrals molt amplis (4,5 x 3 m), el públic pot gaudir de l'emoció de tenir la cara d'un ximpanzé a menys d'un pam de distància, i s'ha mantingut una visió directa a través d'un balcó que permet sentir, olorar i interaccionar amb tot el grup de ximpanzés.

El tancament frontal s'ha fet amb troncs de fusta tractada de 5 m d'alçada, que per la banda interior estan folrats amb planxes especials de ferro per evitar que els animals puguin enfil·lar-se i escapar.

La instal·lació va ser inaugurada el 26 de juliol, i hem de dir que els animals es mostren encantats amb aquest nou territori, de la mateixa manera que el públic.

L'estudi del comportament dels ximpanzés ens permet conèixer millor la que podria haver estat la nostra història evolutiva.

. **Vieja**, una femella d'uns 38 anys que va néixer en estat salvatge a les selves de la Guinea Equatorial i que és l'animal més vell de tot el grup.

. **Maria**, una femella de 14 anys i mig nascuda a les nostres instal·lacions.

. **Obé**, un mascle de quasi 9 anys nascut al Zoo i que ara intenta ser el dominant del grup.

. **Kala**, una femella també de gairebé 9 anys, filla de Vieja i de Llampec, l'anterior mascle dominant.

. **Yogi**, mascle de 10 anys nascut en llibertat a la Guinea Equatorial, que competeix amb Obé per la dominància del grup.

. **Blanquita**, femella de 8 anys nascuda en llibertat a la Guinea Equatorial.

. **Negrita**, femella de 8 anys nascuda a la Guinea Equatorial.

. **Tibé**, femella d'una mica més de 3 anys nascuda també a la Guinea Equatorial.

Els quatre últims han estat capturats il·legalment a la natura i comissats per les autoritats duaneres quan s'intentava introduir-los al nostre país. Malauradament, aquest és un fet que encara es dona amb molta freqüència, ja que molts ximpanzés joves són caçats vius per vendre'ls a particulars, circs o fins i tot laboratoris d'investigació biomèdica cosa que comporta una gran pèrdua d'exemplars, atès que a més dels animals que arriben cal comptar els adults que han estat morts per obtenir les cries i els que no sobre-

viuen a la captura o al viatge.

Aquest és un dels principals motius de la preocupant situació de risc d'extinció en què es troba avui aquesta espècie, tot i que no és l'únic ja que potser el més important és la devastadora desforestació que pateix la quasi totalitat del seu hàbitat original.

Però, per si no n'hi havia prou, en els darrers temps ha aparegut un nou i greu problema: la caça d'exemplars per al consum humà.

I és que, tradicionalment, els habitants de les selves tropicals del continent africà han caçat en els boscos per tal d'obtenir el component proteïnica de la seva alimentació. Aquesta tradició mil·lenària sempre s'havia fet amb total

respecte al medi i es limitava al nombre de preses necessari per cobrir les necessitats de la família o el poblat. Però, des de fa uns anys, l'accés a les regions forestals s'ha vist alterat per les grans rutes obertes a l'interior per les companyies explotadores de recursos forestals, miners i petrolífers.

Conseqüència directa de l'obertura d'aquests camins és el fàcil accés al animals salvatges per part de caçadors furtius que, equipats amb armes modernes, cacen en excés per subministrar aquest tipus de carn als treballadors de les explotacions i també a les àrees urbanes. Les preses solen ser ocells i petits mamífers, però també es cacen animals més grans com ara antilops, elefants, cercopitècids i, encara que sembli mentida, goril·les, bonobos i ximpanzés!

I les quantitats són esgarrifoses: es calcula que anualment es cacen més d'un milió de tones d'animals salvatges, quasi sempre de manera il·legal, per al consum humà. Si es manté aquest ritme, en poc temps poden arribar a extingir-se moltes espècies, com els ximpanzés dels quals es creu que avui dia no deuen sobreviure més de 100.000 exemplars en llibertat (i encara hi ha càlculs més pessimistes).

Si això arribés a passar, no sols hauríem de lamentar la desaparició d'una espècie més en la llarga llista d'extincions provocades per l'home, sinó la de l'animal més semblant a la nostra pròpia espècie. Esperem que no haguem d'afrontar mai aquesta responsabilitat. 🐵

Rafael Cebrian
Departament d'Educació

MATINS AL ZOO i MATINS FAMILIARS

Us oferim una nova proposta per als nens i nenes de 4 a 11 anys els dissabtes de 10 h a 13 h i una activitat de cap de setmana, una vegada al trimestre, per a les famílies de 10 h a 12,30 h.

GENER - FEBRER - MARÇ 2002

Durant aquests mesos us proposem: "Observa, dibuixa i cuida els animals del Zoo".

En les activitats d'aquest trimestre els nens i les nenes s'iniciaran en l'observació dels animals des de prop, per a la qual cosa hem organitzat tallers de màscares i sessions de dibuix, conduïdes sempre per especialistes en aquests temes.

Alguns matins entraran en determinats estables dels animals del Zoo per veure on passen la nit, tocar els animals i preparar-los l'aliment, a més de fer els treballs relacionats amb el tema del dia.

Els nens i les nenes sempre aniran acompanyats pels seus educadors i per voluntaris del Zoològic.

MATINS FAMILIARS

Aquesta proposta pretén que tota la família pugui gaudir d'una estada al Zoològic fent una activitat conjunta. Començarem dibuixant els animals en dues sessions: dissabte i diumenge al matí. Es prendran com a models els mamífers i les aus. Concretament, la zebra i el nyu, com a mamífers, i el flamenc, com a au, seran els models idonis per la seva grandària i caràcter tranquil per al primer dia. El segon dia escollirem models més mòbils i expres-

sius com els pingüins i les gaseles.

Aquestes jornades es faran sota la supervisió d'un biòleg

especialista en dibuix de la natura i amb l'ajuda i col·laboració dels voluntaris del Zoològic.

CALENDARI PREVIST

12 de gener	T'agradaria tocar una serp?
19 de gener	Atipem els cignes!
26 de gener	On dormen les girafes?
2 de febrer	La pell de felins
9 de febrer	Vols pintar-te com un animal?
16 de febrer	El somriure dels dofins
23 i 24 de febrer	Taller familiar de dibuix
2 de març	Els conillets més suaus
9 de març	La família hipopòtam
16 de març	Aprenem a dibuixar animals
23 de març	Els més petits del Zoo
30 de març	Vull ser entrenador/a de dofins!

Places limitades

Horari: Matins al Zoo, de 10 h a 13 h
Matins familiars, de 10 h a 12,30 h

Preu Matins al Zoo: 2.000 ptes. = 12,00 €, socis Zoo-Club
2.800 ptes. = 17,00€, no-socis

Abonament 4 Matins al Zoo:
6.000 ptes. = 36,10 € (només per a socis Zoo-Club)

Preu Matins familiars: 5.500 ptes./família = 33,00 €, socis de Zoo-Club; 6.322 ptes./família = 38,00 €

INFORMACIÓ I INSCRIPCIONS:

Departament d'Educació,
Passeig de Circumval·lació, 3, 08003-Barcelona.
Telèfon: 93/ 2256787. Fax: 93/2252563

CASALS DE SETMANA SANTA

PER A NENS I NENES DE 5 A 14 ANYS

Cursos impartits per biòlegs del Departament d'Educació del Zoològic de Barcelona. Combinen estones de treball i estudi amb altres de contacte amb els animals del Zoo. Es poden tocar alguns animals, donar-los menjar i visitar instal·lacions interiors.

Es fan en grups distribuïts per edats: 5-7 anys, 8-10 anys i 11-14 anys.

Cada grup és dirigit per un educador del Departament d'Educació del Zoològic, amb l'ajut de voluntaris.

Programa

25, 26, 27 i 28 de març
Ponis i cavalls
(5-7 anys)
Animals aquàtics
(5-14 anys)

Horari
9 h a 16 h

Preu
101,70 €, socis de Zoo-Club
113,00 €, no-socis

FIAT STILO anticipando el futuro

P.V.P. para la versión 1.6 ACTIVE Sp.

LA NUEVA DIMENSIÓN DE LA SEGURIDAD: incluye de serie 6 airbags (laterales traseros opcionales), ABS con EBD, ASR y MSR -sistema antideslizamiento-, Brake Assist System. ESP -control electrónico de estabilidad- (de serie en 1.8 y 2.4). **UN AUTOMÓVIL QUE PIENSA POR TI:** Easy Go -sistema automático de apertura y puesta en marcha-, asiento del conductor con 3 memorias de posición, Radar Cruise Control -control automático de velocidad en función de la distancia a obstáculos-, sensor de parking, activación automática de faros y limpiaparabrisas, Dual Drive. **BE CONNECTED:** navegador por satélite GPS, GSM doble banda, Pantalla Wide Screen TFT, MP3, Internet, Wap, Contact Center para asistencia e información. **INTERIOR DE NUEVA GENERACIÓN:** asiento posterior independiente, deslizable y reclinable, asiento acompañante transformable en mesa, techo laminar de cristal con diversas posiciones de apertura, climatizador automático bizona.

Fiat Stilo desde 14.730 euros (2.450.866 pts.) P.V.P.

SOLICITE SU PRUEBA

ITALSOL MOTORS
Tel.: 902 111 102

C/ Balmes, 229 • BARCELONA
Avda. Josep Tarradellas, 68 • BARCELONA
C/ Motors, 146 • BARCELONA

Avda. del Carrilet, 191 • L'HOSPITALET
Ctra. de Esplugues, 171 y 202 • CORNELLA
C/ Menendez Pelayo, 2 • MOLINS DE REI

Antonio Alonso amb el nostre grup de lèmurs de cua anellada.

Sóc cuidador del Zoològic

Quan en una conversa normal et pregunten "I tu a què et dediques?", la resposta "Sóc cuidador del Zoo" sempre provoca sorpresa i el posterior aclariment de quines són les funcions del cuidador del Zoològic.

En primer lloc expliques que el cuidador de Zoo és aquella persona que s'encarrega del manteniment dels animals que té al seu càrrec, o sigui l'alimentació i la neteja de l'animal, i l'adequació i la neteja de l'hàbitat

on viu. El tipus de feina varia enormement segons el tipus d'animal que es cuida, perquè, evidentment, no requereix el mateix un rèptil que un ocell, o un primat que un felí. Així doncs, el cuidador s'ha d'espe-

cialitzar en els animals que cuidarà.

La resposta de l'interlocutor normalment és: "Així, tu deus ser veterinari no?" La majoria de cuidadors responen que no. A l'Estat espanyol i a Catalunya,

de moment, no hi ha cap mena de curs per preparar els cuidadors. El cuidador es prepara a l'estranger, Anglaterra, Estats Units, Holanda... països on s'imparteixen cursos, o bé aprèn amb l'experiència, com fan la majoria de cuidadors. Cal dir que, per raó de l'especificitat de la feina, molts dels joves que ara s'interessen per aquesta han estudiat o estudien carreres com biologia o veterinària, tot i que això no és un requisit imprescindible.

La pregunta següent serà probablement: "Quines aptituds cal tenir?" La resposta és clara, en primer lloc cal que t'agradi els animals i tenir allò que es diu vocació. La feina de cuidador és clarament vocacional. Cal tenir molta paciència, perquè els animals acostumen a ser tossuts i de vegades cal passar-se hores per aconseguir que mengin, per entrenar-los, esperant que neixin o per separar-los. Cal ser observador, per tal detectar possibles anomalies, comportaments socials, còpules... Cal ser valent, perquè sovint et trobes en situacions de cert risc que cal solucionar; no hem d'oblidar que els animals salvatges són perillosos. S'ha de ser costant i imaginatiu; per entrenar qualsevol animal cal molta constància, i per al disseny i la preparació dels enriquiments (jocs i distraccions destinats a disminuir disfuncions conductuals i afavorir les relacions socials dels animals), cal imaginació. I també s'ha de ser treballador, ja que la feina de cuidador implica la neteja dels hàbitats i els estables, i aquesta és una part de la feina bruta i feixuga. I després cal saber triar amb quin tipus d'animals t'agradaria de treballar. Normalment, i a primer cop

Antonio González dona menjar a un porc espi.

Damià Gibernet transportant aliments.

d'ull, tothom s'acostuma a decantar pels primats o els dofins, que són animals que tenen bona premsa i són populars. Però, de fet, l'experiència o les circumstàncies et fan decantar-te cap a uns animals o els altres.

Tot seguit et solen comentar: "Quina feina més interessant!" El cuidador acostuma a respondre que la feina és molt estimulante i absorbent, cal estar al dia i

passar hores i hores parlant dels animals, i també buscant informació sobre ells, en un 90% de casos publicada en anglès. Però moltes vegades la feina també és decebedora, quan les coses no surten com estaven previstes, quan es mor un animal estimat o quan, després d'anys de feina i preocupacions, no aconsegueixes criar una espècie en concret. Tot i que tot això queda compensat quan neix un animal i

veus com creix, sabent que així pots col·laborar a la recuperació de l'espècie.

Sempre et pregunten: "Els Zoos han d'existir?" I el cuidador acostuma a preguntar, al seu torn, a l'interlocutor si ha visitat el Zoo últimament i si hi ha observat diferències des de l'última vegada que hi va ser. Els zoos es troben en constant evolució, no es demanava el mateix a un zoo de la fi del segle XIX o del començament del XX, en què els zoos només eren una exposició d'animals agafats de la natura, que durant el segle XX, en què aquests van anar evolucionant per fer una funció més pedagògica i conservacionista, o als del segle XXI, en què s'especialitzen a reproduir espècies en perill d'extinció, dissenyar programes de reintroducció i conscienciar el públic pel que fa a la protecció de la natura. Així doncs, l'existència dels zoos es fa cada vegada més imprescindible, donada la constant destrucció

Carlos Lehmkhul a la cuina de l'aviari

d'hàbitats que aboca cada cop més espècies a l'extinció.

La feina del cuidador ha anat evolucionant al mateix temps que les característiques del zoològic, des de la neteja i l'alimentació de l'animal, fins als programes d'enriquiment, els entrenaments (per exemple per a la reducció de l'estrès de l'animal en els tractaments mèdics) i l'especialització necessària per reproduir espècies "difícils" i en greu perill d'extinció.

Finalment, només em queda comentar que el cuidador és la persona que tracta directament amb l'animal, però que en l'equip del Zoo treballen moltes persones més, els conservadors, que són els responsables de la col·lecció d'animals i coordinen programes de cria i intercanvis amb altres zoològics, els veterinaris, que s'encarreguen de la salut dels animals, prevenint i curant malalties, i tot l'equip que s'encarrega de l'atenció al públic, educadors, taquillers, administratius... Fruit d'aquesta vocació i amb l'objectiu de professionalitzar la nostra feina s'ha creat l'associació AICAS (Associació Ibèrica de Cuidadors d'Animals Salvatges), que integra cuidadors, simpatitzants, estudiants i institucions de la península Ibèrica, amb l'objectiu d'impulsar l'evolució de la nostra professió, intercanviar informació i experiències, i col·laborar en la protecció i reproducció de les espècies que viuen en els nostres zoològics.

Podem contactar amb nosaltres al Zoològic, o bé per Internet a: <http://perso.wanadoo.es/jxarles/> o a l'adreça aicas@hotmail.com

Pep Xarles i Ribas
Cuidador

CÁMARA DE FOTO DIGITAL DEL AÑO EN EUROPA 2001-2002

Esta cámara ha ganado un premio.
Y no es por casualidad...

Cyber-shot

Sólo una cámara de foto digital como la Sony Cyber-shot S85 podía ganar un premio EISA*. Su excelente resolución de 4.1 megapixel, combinada con un zoom óptico 3x y lentes Carl Zeiss, ofrece una calidad tan perfecta que no admite comparación. De fácil uso, tanto en modo manual como automático, la cámara digital del año en Europa se merece mucho más que ser utilizada ante aburridos monumentos o en bodas de compromiso. Aprovecha sus 3 horas de autonomía para las cosas que realmente importan. Por ejemplo, la expresión de placer que pondrás cuando la compres.

* Los premios EISA son elegidos por representantes de más de 40 destacadas revistas de Fotografía, Video y Audio de 19 países europeos.

go create

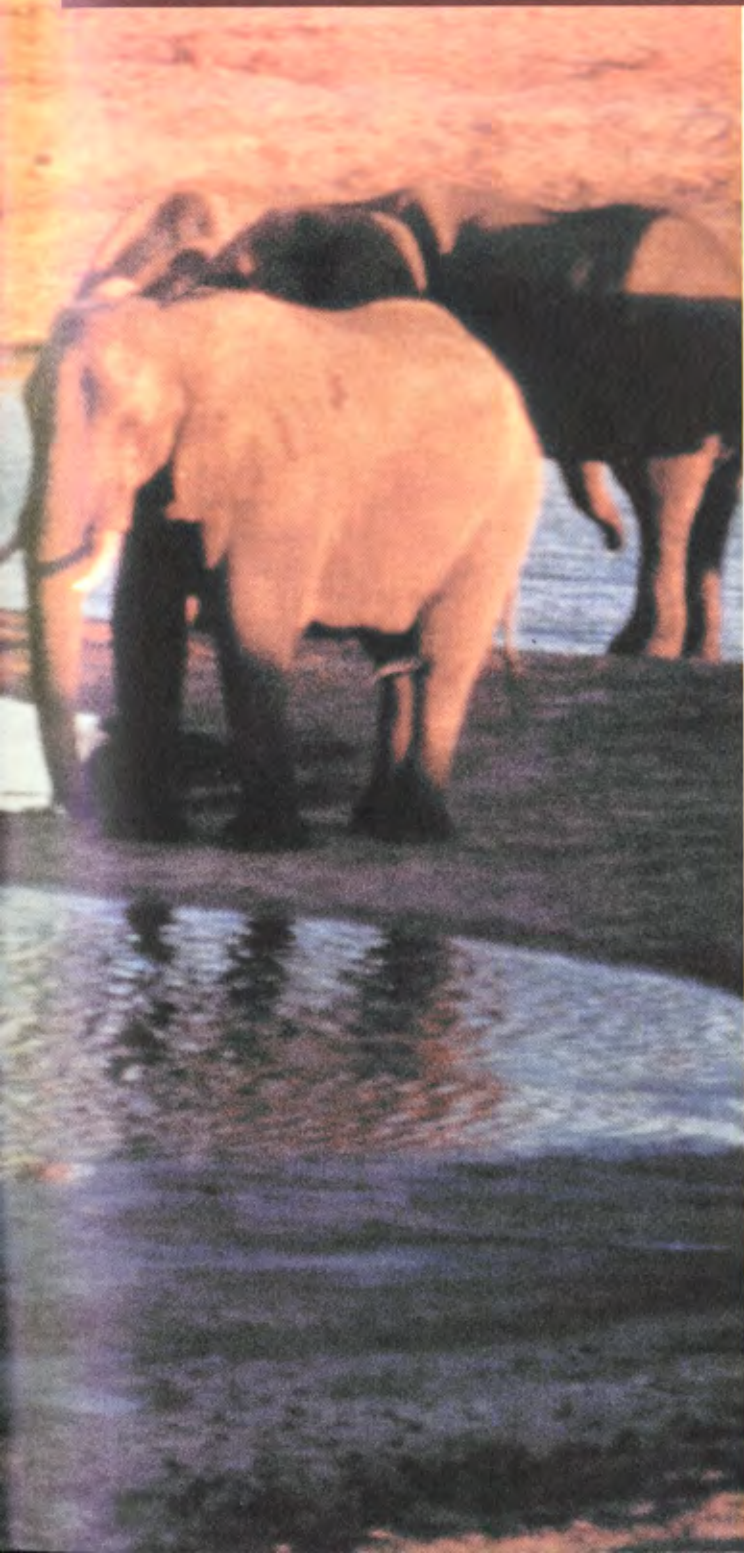
SONY

*Bandada d'elefants africans
(Loxodonta africana) al
Parc Nacional de Hwange.*

Des de les colònies d'aus marines fins als grans ramats d'herbívors, el comportament social dels animals ens ofereix alguns dels espectacles més bonics de la natura. Més enllà, però, d'aquest plaer estètic, les societats animals plantegen tot un seguit de preguntes la resposta a les quals ens descobreix aspectes poc coneguts del comportament animal.

VIURE EN GRUP

Una introducció al comportament social dels animals

Des de les colònies d'aus marines fins als grans ramats d'herbívors, el comportament social dels animals ens ofereix alguns dels espectacles més bonics de la natura. Més enllà, però, d'aquest plaer estètic, les societats animals plantegen tot un seguit de preguntes la resposta a les quals ens descobreix aspectes poc coneguts del comportament animal.

El comportament social no és exclusiu de cap grup zoològic. Trobem espècies socials entre els insectes, els peixos, les aus, els mamífers... En tots aquests grups també trobem, però, espècies que porten una existència solitària. La primera pregunta que se'ns planteja, doncs, és per què algunes espècies són socials i d'altres no?

Avantatges i inconvenients de la vida en grup

El comportament dels animals, igual que qualsevol altre aspecte de la seva biologia, és resultat de la selecció natural. Per tant, si els individus d'una determinada espècie són socials, això significa que la vida en grup els comporta un benefici; si no fos així, la selecció natural hauria anat elimi-

nant el comportament social al llarg de l'evolució de l'espècie. Viure en grup té molts possibles avantatges, que a més a més depenen de l'espècie que considerem. Hi ha dos avantatges, però, que segurament han estat els més importants en l'evolució del comportament social de molts animals: en primer lloc, viure en grup és un mecanisme per defensar-se dels depredadors i, en segon lloc, la vida en grup pot facilitar l'obtenció de l'aliment.

La necessitat de defensar-se dels depredadors ha afavorit el comportament social en moltes espècies d'herbívors. El fet de formar part d'un grup disminueix el risc de ser capturat per un depredador de diverses maneres. En primer lloc, un grup és normalment capaç de detectar un depredador molt abans que un animal solitari. Alguns animals han desenvolupat un sistema molt sofisticat d'alarmes que permet que tots els membres del grup s'assabentin de la presència d'un depredador. Aquest és el cas, per exemple, del cercopitec de cara negra, un primateu que viu a l'Àfrica els senyals d'alarma del qual han estat força ben estudiats. La seva particularitat és que els senyals varien segons que el depredador sigui un rapinyaire, una serp o un mamífer terrestre i això fa que

Girafes (Giraffa camelopardalis) al Zoo de Barcelona.

Cercopitècs de cara negra (Cercopithecus aethiops). El grooming social enforteix els lligams dins el grup.

siguin molt més eficaços, ja que els animals saben de quina mena de perill han d'escapar-se.

En segon lloc, si finalment el depredador no és detectat i es produeix un atac, la probabilitat que un determinat membre del grup sigui capturat és més petita com més gran és el grup; aquest efecte s'anomena "efecte de dilució" i és simplement una qüestió de probabilitats: si el grup és de dos, cada individu té un cinquanta per cent de probabilitat de ser víctima del depredador, mentre que si és, per exemple, de cent animals,

cada individu té, en principi, un noranta-nou per cent de probabilitats de no ser víctima de l'atac.

En tercer lloc, alguns animals mostren conductes de cooperació en ser atacats per un depredador, de manera que tots els membres del grup contribueixen a defensar-se de forma comunitària. Potser un dels exemples més espectaculars de defensa comunitària és el que ens ofereix el bou mesquer, un remugant molt ben adaptat a les condicions de vida de l'Àrtic que es troba a les regions cir-

cumpolars de l'hemisferi nord, on viu en grups que normalment consten d'entre una i dues dotzenes d'individus. El seu principal depredador —a banda, naturalment, de l'home— és el llop. Quan els llops ataquen un ramat de bous mesquers, tots els adults es disposen formant un cercle, amb les cries protegides a l'interior. Aquest sistema de defensa és molt efectiu davant dels llops, però pot ser absolutament desastrós davant dels caçadors humans, fins al punt que el

adults. Alguns científics pensen que, en aquest cas i en altres de similars, el comportament social seria una mena d'herència del passat, quan l'animal sí que es veia amenaçat per depredadors avui dia extingits. Aquest mecanisme s'anomena "inèrcia filogenètica", i tot i no ser acceptat per tots els zoòlegs, sembla proporcionar una explicació a determinats comportaments que altrament serien difícils d'entendre. Curiosament, tot i

La necessitat de defensar-se dels depredadors ha afavorit el comportament social en moltes espècies d'hervívors.

bou mesquer desaparegué d'Euràsia cap al segle XVIII i d'Alaska al segle XIX i la seva supervivència com a espècie va estar en perill. Avui, afortunadament, i en part gràcies a diversos programes de reintroducció, el futur del bou mesquer sembla estar assegurat.

Hi ha algunes espècies d'hervívors que viuen en ramats grans i que, això no obstant, no tenen depredadors importants. Aquest és el cas, per exemple, de l'antílop americà, que viu a les praderies d'Amèrica del Nord. Aquest animal es caracteritza, entre altres coses, pel fet de ser un corredor molt ràpid; a més a més, a l'hivern forma grups de vint o vint-i-cinc individus de mitjana. Les dues característiques semblen mecanismes de defensa per fugir dels depredadors, però, tal com hem dit abans, actualment no hi ha gairebé cap depredador que pugui suposar un perill important per als

no tenir enemics naturals, l'antílop americà —igual que el bou mesquer i tantes altres espècies— va ser objecte d'una caça abusiva per part dels humans i la seva població va passar de desenes de milions a uns 13.000 animals en menys d'un segle. Afortunadament, els programes de conservació han fet que el nombre d'animals d'aquesta espècie s'hagi recuperat i es calcula que avui dia n'hi ha uns 450.000 individus.

Tal com hem dit abans, la defensa dels depredadors és només un dels avantatges de la vida en grup. En altres espècies, el comportament social comporta beneficis d'un altre tipus. Per exemple, alguns animals depredadors, com el llop, formen bandades que els permeten capturar preses que serien massa grans o fortes per a un sol animal. A més, viure en grup permet que els individus més joves aprenguin dels

adults un seguit de coses, com ara on poden trobar aliment en les diferents estacions de l'any. Això, que alguns científics anomenen aprenentatge cultural, és molt important, per exemple, per a l'elefant africà. Aquest animal, que pot arribar a pesar fins a sis tones, és el mamífer terrestre més gran actualment viu. La seva ingesta diària d'herba i altres vegetals és espectacular, atès que un sol animal pot menjar fins a 400 kilos de matèria

fet de mantenir-se molt a prop els uns dels altres per conservar millor la calor corporal. El pingüí emperador ens ofereix un exemple extrem: els mascles d'aquesta espècie —que és la més gran de totes les espècies de pingüins i arriba a mesurar fins a 100-115 cm d'alçada i pesar 30-40 kg— incuben l'únic ou de la parella durant l'hivern antàrtic, amb temperatures de $-60\text{ }^{\circ}\text{C}$ i vents glaçats. Per tal de sobreviure, els pingüins s'apleguen en grups molt

Quan els llops ataquen un ramat de bous mesquers, tots els adults formen un cercle per protegir les cries a l'interior.

fresca al dia. Els elefants africans viuen en grups de fins a vint-i-cinc animals, formats per femelles emparentades i els seus descendents. Sovint, uns quants d'aquests grups s'ajunten i donen lloc a agrupacions molt més nombroses. Els grups familiars són dirigits normalment per la femella de més edat, i en els llocs on no hi ha caça furtiva aquestes femelles líders tenen una mitjana d'edat de quaranta anys, aproximadament. La líder del grup guia els moviments per trobar aigua i aliment, i molt probablement els animals més joves aprenen de la seva experiència que, d'aquesta manera, passa de generació en generació.

Viure en grup encara proporciona altres beneficis que no estan relacionats amb l'aliment o els depredadors. Alguns animals, per exemple, aconsegueixen protegir-se del fred gràcies, precisament, al seu comportament social i al

densos, de manera que a l'interior del grup la temperatura pot ser fins a $10\text{ }^{\circ}\text{C}$ superior a la que hi ha fora. De tant en tant, els animals que estan a la perifèria del grup busquen un lloc a l'interior per tal de no congelar-se.

Però, a banda de tots aquests beneficis i de molts altres que no hem comentat, viure en grup també té inconvenients. Per exemple, la proximitat d'altres animals de la mateixa espècie augmenta el risc de transmissió de paràsits i malalties infeccioses. A més, els membres del grup han de competir sovint els uns amb els altres per aconseguir aliment o per poder aparellar-se amb els individus del sexe contrari. La competència per l'aliment és, segurament, un dels principals problemes de viure en grup, i els animals modifiquen el seu comportament social per tal de trobar el millor equilibri entre aquest

Grup d'impales (*Aepyceros melampus*) a la sabana africana.

Grup de lleons marins d'Steller (*Eumetopias jubatus*) a les costes d'Alaska.

inconvenient i els avantatges de la vida en grup. Els herbívors africans ens ofereixen un exemple d'aquest equilibri.

Buscant l'equilibri entre els avantatges i els inconvenients de la vida en grup: l'exemple dels herbívors africans

A les sabanes de l'Àfrica viuen moltes espècies d'herbívors. Algunes, com ara el búfal africà, criden l'atenció per la grandària —els mascles poden arribar a pesar fins a 870 kg— i pels grups tan nombrosos que formen: s'han vist ramats de

més de dos mil animals, encara que la mitjana dels grups que viuen a les sabanes és d'uns 450 animals. A l'extrem oposat trobem antilops molt petits, com el dic-dic, que només pesa uns 5 kg i normalment viu en parelles. Els impales, que són molt abundants en alguns dels parcs nacionals de l'Àfrica meridional i oriental, estarien entre els dos extrems: pesen entre 40 i 70 kg i formen grups de fins a 50-100 individus. Així doncs, sembla que hi ha una certa relació entre la grandària corporal i la

Bandada de búfals africans (*Syncerus caffer*) al Parc Nacional de Hwange, Zimbabue.

grandària dels grups: els herbívors grans formen grups grans i els herbívors petits formen grups petits. Almenys a primera vista, aquesta relació és la contrària de la que podríem esperar, ja que els herbívors més petits són especialment vulnerables als depredadors i, per tant, haurien de buscar la seguretat que ofereix el fet de viure en grups grans.

Aquesta aparent paradoxa s'explica si es té en compte l'alimentació de les diferents espècies que hem esmentat: mentre que el búfal s'alimenta d'herba, el dic-dic és molt més selectiu i només menja les parts més nutritives de les plantes, com ara els brots tendres; els impales es trobarien, un cop més, entre els dos extrems pel que fa al grau de selectivitat a l'hora de menjar. Ara bé, quina és la importància de l'alimentació pel que fa al comportament social? La resposta és molt senzilla si pensem que l'herba és un aliment molt abundant, de manera que resulta poc probable que els animals hagin de

La competència pel menjar és un dels problemes principals de viure en grup.

competir-hi; per contra, l'aliment més nutritiu que busca el dic-dic és més escàs, i el risc d'haver de competir si els animals formessin grups grans seria molt més elevat. Així doncs, el que succeeix és que el búfal pot formar grups grans perquè no competeix per l'aliment, mentre que el dic-dic no té més remei que viure en grups molt petits perquè d'altra manera la competència per l'aliment seria massa gran. És a dir, encara que al dic-dic probablement li suposaria un avantatge viure en grups grans per defensar-se dels depredadors, no s'ho pot permetre a causa dels inconvenients derivats de la competència per l'aliment. Aquesta hipòtesi es veu confirmada en certa manera si es té en compte que la girafa

—que és un herbívor molt gran i al mateix temps molt selectiu— forma grups petits.

El comportament dins el grup

L'exemple dels herbívors africans demostra que, efectivament, viure en grup no té només avantatges, sinó que pot causar problemes importants, entre els quals el risc d'haver de competir per l'aliment o altres recursos. Es podria pensar, doncs, que els membres d'un ramat o d'una bandada estan competint i barallant-se quasi constantment. Però, encara que, certament, hi ha baralles, sovint la vida dins de moltes societats animals és més pacífica del que podríem esperar, en part perquè els animals que viuen en

grup formen una jerarquia entre ells; un cop establerta, la jerarquia evita baralles innecessàries. A més a més, no hem d'oblidar el que hem dit al començament d'aquest article: si els animals viuen en grup és perquè això els suposa més avantatges que inconvenients. Per tant, la selecció natural ha facilitat el desenvolupament de mecanismes que reforcen la cohesió dels membres del grup. Conductes com la neteja recíproca del pèl —que en anglès rep el nom de grooming social— o fins i tot el joc són exemples d'aquests mecanismes. En qualsevol cas, els avantatges de la vida en grup han fet que, al llarg de la seva evolució, moltes espècies —incloent-hi la nostra— hagin desenvolupat la tendència a buscar la companyia d'altres individus i a mostrar conductes de cooperació. 🐾

Text i fotos: Xavier Manteca
Veterinari i professor
d'Etologia a la Facultat de
Veterinària de la Universitat
Autònoma de Barcelona

Oferta gastronòmica durant la seva visita al ZOO

Oferta gastronòmica durante su visita al ZOO

Fast Food Terrari

Entrepans freds i calents

Bocadillos fríos y calientes

Burger Sabana

Diversos tipus d'hamburgueses
Nuggets de Pollastre
Sticks de Mozzarella
Paelles

Diversos tipos de hamburguesas
Nuggets de Pollo
Sticks de Mozzarella
Paellas

Grill les Aquiles

Escalivades, Esqueixades
Carns a la Brasa
Gambes a la Brasa
(10% Dte socis)

"Escalivades", "Esqueixades"
Carns a la Brasa
Gambas a la Brasa
(10% Dto socios)

Restaurant Pizzeria il Casone

Espaguetis, Raviolis, Pizzes
Escalopins a la llimona
Paelles
(10% Dte socis)

Espaguetis, Raviolis, Pizzas
Escalopines al limón
Paellas
(10% Dto socios)

Cabana

A totes les Cabanes trobarà
una gran varietat de
Gelats i Refrescs

En todas las Cabañas encontrará
una gran variedad de
Helados y Refrescos

Màquines Vending

A totes les illes Vending
trobarà Refrescs,
Cerveses i sòlids

En todas las islas Vending
encontrará Refrescos,
Cervezas y sólidos

Picnic Box

Una Caixa amb un Menú
compost de: Amanida verda,
Pollastre a l'ast, Patates fregides,
Beguda, Pa i Coberts per 1.300 ptes.
(De venda a la cabana al costat dels Ossos)

Una Caja con un Menú
compuesto de: Ensalada verde,
Pollo asado, Patatas fritas,
Bebida, Pan y Cubiertos por 1.300 pts.
(De venta en la cabaña al lado de los Osos)

10 % Dto. presentando
el carnet de socio del ZOO

10 % Dte. presentant
el carnet de soci del ZOO

FUJIFILM

PATROCINADOR OFICIAL DE IMÁGENES

digital

Tools for the imagination

CÁMARA DIGITAL *FinePix 40i*

**Cámara Digital
para ver y para oír...**

Capta los momentos más maravillosos de tu vida entrando en el sorprendente mundo digital de una **FinePix 40i**. La respuesta rápida a tus deseos creativos. Con su **SUPER CCD** podrás obtener fotografías fieles y de una extraordinaria calidad; llenas de vida y con todos sus detalles y matices. Además...
¡Escucha! Podrás grabar tu música favorita en una tarjeta SmartMedia™, en formato MP3, y escucharla cuando quieras. **¡Alucinante! ¿No?**
Con la **FinePix 40i** podrás hacer fotos y oír música. **¡Ponte los auriculares!**

TAMAÑO REAL

**MP3
AUDIO!**

OTRAS
CÁMARAS
DIGITALES
FUJIFILM

FinePix 1300

FinePix 2400 Zoom

FinePix 40i
Versión "COSMIC BLUE"

FinePix 4900 Zoom

FinePix S1 Pro

www.fujifilm.es